

ატომი-ველი სისტემის კლასიკური მოდელის კვანტური შესწორება.

ა. უგულავა, გ. მჭედლისპვილი, ს. ჩხაიძე, ლ. ჭოტორლისპვილი

არაწრფივი რხევითი სისტემა ქმედება-კუთხე ცვლადებში ხასიათდება რხევის სისშირის დამოკიდებულებით ქმედებაზე $\omega(I)$. პერიოდულ შემფოთებას შეუძლია შექმნას სისტემაში მდგრადი არაწრფივი რეზონანსი, რომლის დროსაც ქმედება I აეწეობა რეზონანსის პირობაზე $\omega(I_0) \approx \omega$ და “ეჩხირება” რეზონანსში. კონკრეტული ფიზიკური ამოცანისათვის შეიძლება განხორციელდეს შემთხვევა, როცა $I \gg \hbar$ კლასიკური სიდიდეა, ხოლო მისი შესწორება $\Delta I \gg \hbar$ კი კვანტური სიდიდე. ΔI სიდიდე ცხადია ემორჩილება მოძრაობის კვანტურ განტოლებას. კერძოდ, ზომიერი არაწრფივობის მიახლოებაში $\varepsilon \ll (\delta\omega/\delta I) \cdot (I/\omega) \ll I/\varepsilon$, სადაც ε მცირე პარამეტრია, კვანტური მდგომარეობის აღწერა დაიყვანება მათიე-შრედინგერის განტოლების ამოსსნაზე. რეზონანსში “გახხერის” შედეგად წარმოქმნილი მდგომარეობა არის $\Delta \hat{I}$ ოპერატორის საკუთარი მდგომარეობა, რომელიც არ კომუტირებს $\hat{\mathcal{H}}$ ჰამილტონიანთან. საკუთარი მდგომარეობის ტალღური ფუნქციების გაშლით ჰამილტონის საკუთარ ფუნქციებად ვღებულობთ დასახლებათა ალბათობების განაწილებას ენერგეტიკული დონეების მიხედვით. ასეთი გზით შესაძლებელია დონეთა ინვერსიული დასახლებების მიღება, რომელიც მდგრადია რელაქსაციის დროზე უფრო მცირე დროებისათვის.